
Jaarverslag 2013

Jaarverslag 2013 van de Rekenkamer Maastricht

1 Samenstelling

In het verslagjaar is de rekenkamer een nieuwe sollicitatieprocedure gestart voor een rekenkamerlid. Dit heeft erin geresulteerd dat in september 2013 de heer drs. Paul Janssen is aangesteld als rekenkamerlid. Met zijn aantreden is de rekenkamer na het aftreden van Mathijs Mennen weer op volle sterkte. De heer Janssen is registeraccountant en bestuurder ad interim bij de Stichting Kinderopvang Roermond.

De rekenkamer bestaat momenteel verder uit mevrouw Klaartje Peters, voorzitter, de heren Jan-Willem van Giessen, Ton Dreuw en Karel van der Esch. Mevrouw Marjolein Heesbeen vervult de functie van secretaris.

2 Activiteiten

2.1 Onderzoek

De belangrijkste doelstelling van de rekenkamer is de controlerende functie van de gemeenteraad te versterken en tegelijkertijd voor de inwoners van Maastricht zichtbaar te maken wat er terechtgekomen is van de beleidsvoornemens van de gemeente Maastricht. Die doelstelling werd eerst en vooral nagestreefd door het uitvoeren van onderzoek. De onderzoeken zijn te downloaden op de website van de rekenkamer.

In januari 2013 heeft de rekenkamer bij monde van oud-voorzitter Mathijs Mennen (die een maand eerder was afgetreden) het in 2012 afgeronde onderzoek 'Besteding van de buurtplatformgelden in Maastricht' gepresenteerd in de raad.

Op de Onderzoeksagenda 2013 stonden de volgende onderzoeken:

- Subsidiëring van welzijnsinstelling Trajekt;
- Integriteitsbeleid;
- Handhavingsbeleid;
- Parkeerbeleid;
- Opvolgonderzoek.

In november 2013 is het onderzoek naar de subsidiëring van welzijnsinstelling Trajekt afgerond. Onder de titel 'De aansturing van Trajekt door de gemeente Maastricht. Lessen voor de aansturing van gesubsidieerde instellingen' is het rapport op 25 november 2013 aan de raad aangeboden.

In het rapport beschrijft en toetst de rekenkamer het vernieuwde sturingsarrangement tussen de gemeente Maastricht en welzijnsinstelling Trajekt. De rekenkamer constateert dat de wijze waarop de beleidskaders en de opdracht aan Trajekt zijn geformuleerd op dit moment nog onvoldoende basis bieden voor een goede verantwoording van door Trajekt geleverde producten en diensten in het licht van de gemeentelijke doelen en gewenste maatschappelijke effecten. Dat maakt gerichte aansturing lastig en leidt ook tot een voor de gemeenteraad onbevredigende situatie.

Naar het oordeel van de rekenkamer is het verstandig dat de gemeente en Trajekt samen de balans opmaken en de vraag beantwoorden voor welke onderdelen een verdere investering in het formuleren van

meetbare doelstellingen en het zoeken van zinvolle indicatoren gerechtvaardigd is, en voor welke niet. Voor sommige 'basisvoorzieningen' zal dat bijvoorbeeld niet lukken. Hiervoor moeten de gemeente en Trajekt op zoek naar andere vormen van verantwoording en rapportage.

De rekenkamer beveelt verder de Maastrichtse gemeenteraad aan om zich actief op te stellen in de discussie over de prestaties van Trajekt en de bijdrage die deze leveren aan de beoogde maatschappelijke effecten. De ontwikkelingen in het domein van zorg en welzijn vereisen niet alleen actieve burgers die hun verantwoordelijkheid moeten nemen, maar ook richtinggevende en realistische uitspraken van de raad over de maatschappelijke effecten waarnaar moet worden gestreefd.

In december 2013 is het onderzoek naar het gemeentelijk integriteitsbeleid in Maastricht afgerond, en voor een bestuurlijke reactie aan het college van B&W aangeboden. In januari 2014 is het rapport aangeboden aan de voorzitter van de raad, en nog diezelfde maand is het behandeld in de gemeenteraad. Hierover zal in het jaarverslag van 2014 worden gerapporteerd.

In 2013 is daarnaast gewerkt aan twee onderzoeken, die in het voorjaar van 2014 zullen worden opgeleverd.

Het betreft allereerst een onderzoek naar het gemeentelijk handhavingsbeleid en de rol die de gemeenteraad speelt bij de totstandkoming van en de controle op dat beleid. De kern van het onderzoek is gericht op een beantwoording van de vraag of en in hoeverre bij de gemeente Maastricht wordt voldaan aan de voorwaarden voor doelmatig en doeltreffend beleid. Daarvan is sprake als in de praktijk een duidelijke en robuuste samenhang bestaat tussen beleid, organisatie en uitvoering van het handhavingsbeleid.

Daarnaast zal de rekenkamer in het voorjaar 2014 rapporteren over een zogenaamd opvolgonderzoek. In het onderzoeksrapport gaat de rekenkamer in op de vraag wat er door het college en de raad is gedaan met de aanbevelingen uit 5 van de meest actuele en relevante rekenkameronderzoeken van de afgelopen jaren. Daarnaast bevat het rapport een beknopte samenvatting van alle door de rekenkamer uitgevoerde onderzoeken tot nu toe.

Ofschoon een onderzoek naar het parkeerbeleid wel op de onderzoeksagenda stond, is uiteindelijk besloten hiervan af te zien vanwege het ontbreken van een concrete aanleiding.

2.2 Vergaderingen Rekenkamer Maastricht

In 2013 hield de rekenkamer veertien plenaire vergaderingen. Hoofdpunten van bespreking waren de inhoud, bevindingen en voortgang van lopende onderzoeken. De contacten met de gemeenteraad, de kleine rekeningcommissie, de gemeentesecretaris en het ambtelijk apparaat waren ook regelmatig onderwerp van bespreking. Daarnaast hebben sollicitatiegesprekken plaatsgevonden met potentiële kandidaten voor de eind 2012 vrijgekomen functie van rekenkamerlid. Bij deze gesprekken was ook de voorzitter van de Kleine rekeningcommissie aanwezig.

Naast deze vergaderingen vonden er bijeenkomsten van de verschillende onderzoeksgroepen plaats. Ook heeft er in het kader van het onderzoek naar de subsidiëring van Trajekt een succesvolle bijeenkomst met vertegenwoordigers van de raad plaatsgevonden. Verder is er regelmatig contact geweest met de gemeentesecretaris, de kleine rekeningcommissie, de gemeentelijke contactpersoon van de rekenkamer en vakambtenaren over plannen van aanpak en lopend onderzoek.

2.3 Overige activiteiten

De verdere ontwikkeling en professionalisering van de rekenkamer kreeg vorm in het bijwonen van landelijke en regionale vergaderingen met vertegenwoordigers van andere rekenkamer(commissie)s, georganiseerd door de NVR. De secretaris bezocht in dit kader bijeenkomsten van de Kring Secretarissen van rekenkamer(commissie)s in Limburg. De voorzitter en secretaris woonden op 19 april in Ermelo het jubileumcongres van de NVR bij. Ook waren de leden van de rekenkamer regelmatig aanwezig bij de vergaderingen van de gemeenteraad en/of voor lopend onderzoek bij relevante commissievergaderingen.

2.4 Communicatie

Alle door de rekenkamer gepubliceerde documenten, onderzoeken, plannen van aanpak, persberichten e.d. zijn terug te vinden op haar website. Met de publicatie van de onderzoeksrapporten ondersteunt de rekenkamer het werk van de gemeenteraad en nodigt in het verlengde daarvan de burgers uit te reageren. Met een aantal raadsfracties is overleg geweest naar aanleiding van het rekenkameronderzoek naar de buurtplatformgelden dat in 2012 is afgerond. Ook is eenmaal (door twee raadsfracties) gebruik gemaakt van de mogelijkheid om een mogelijk onderzoeksthema aan de rekenkamer voor te leggen. Dit heeft niet geresulteerd in het agenderen van een nieuw onderzoek.

In 2013 heeft tweemaal overleg met de Kleine rekeningcommissie van de gemeenteraad plaatsgevonden. Voor de rekenkamer is dit overleg van belang om de raad te informeren over lopend onderzoek en om van de raad te horen hoe afgeronde onderzoeken zijn ontvangen en welke potentiële nieuwe onderzoeksonderwerpen leven in de raad.

Met de gemeentesecretaris, de heer P. Buijtels, sprak de rekenkamer over de plannen van aanpak voor voorgenomen onderzoek, lopend onderzoek en over de onderzoeksagenda. De samenwerking met de ambtelijke organisatie, gemeentesecretaris en procescoördinator van de gemeente is uitstekend.

3 Middelen

Financieel overzicht 2013

In dit overzicht zijn de kosten per onderzoek weergegeven. De kosten van de secretaris zijn zoveel mogelijk toegerekend aan de verschillende onderzoeken.

	Plenair overleg	Buurtplatformgelden	Opvolgonderzoek	Handhavingsbeleid	Integriteitsbeleid	Subsidiebeleid/Trajekt	Onderzoeksplan Parkeerbeleid	Secretariaat algemeen	Totaal 2013
2013	22.174	2.651	10.840	21.889	21.721	18.316	31	19.892	117.514
2012	33.386	23.261		2.398		4.047	1.761	17.197	
Totaal		25.912	10.840	24.287	21.721	22.363	1.792		
								Bijkomende kosten	2.745
								Totaal kosten 2013	120.259

De rekenkamer is hiermee voor 2013 binnen het toegekende budget gebleven.

4 Vooruitblik: onderzoeksagenda 2014 e.v.

De rekenkamer heeft nog twee onderzoeken onder handen, te weten het onderzoek naar het handhavingsbeleid van de gemeente Maastricht en een zogeheten opvolgonderzoek. Na voltooiing van deze onderzoeken zal een aanvang worden gemaakt met de volgende onderzoeksonderwerpen.

Onderzoek bestuurlijke samenwerkingsverbanden en de casus MTB

De gemeente Maastricht werkt, net als alle andere Nederlandse gemeenten, veel en intensief samen met andere gemeenten bij de uitvoering van haar taken. Voor de gemeenteraad is het niet gemakkelijk grip te krijgen op de aansturing van en de controle op deze samenwerkingsverbanden, al dan niet in de vorm van een gemeenschappelijke regeling op grond van de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Dit onderzoek kan naar verwachting tot twee producten leiden: een korte handreiking ten behoeve van de (nieuwe) gemeenteraad, met aandachtspunten voor het aangaan van nieuwe en het controleren van bestaande samenwerkingsverbanden; en een beknopte case study van de sturing, verantwoording en toezicht (governance) van de onderneming MTB en bijbehorende dochters en joint ventures. Daarbij zal dan specifiek aandacht zijn voor de controlerende rol van de raad in de huidige constructie.

Onderzoek Decentralisaties (Participatiewet)

De Rekenkamer Maastricht is van plan om in 2014 aan te sluiten bij een gezamenlijk onderzoek van de Algemene Rekenkamer en enkele lokale rekenkamers naar de invoering van de Participatiewet. De hoofdvraag van dat onderzoek is hoe er nu en in de toekomst verantwoording kan worden afgelegd over prestaties, effecten en uitgaven van de Participatiewet, zowel lokaal als landelijk. De Algemene Rekenkamer is momenteel bezig met een vooronderzoek naar het landelijke beleid op dit gebied, en wil vanaf voorjaar 2014 in een aantal gemeenten een casusonderzoek gaan doen. Het ligt in de bedoeling om in 2014 ook één of meer 'tussenproducten' op dit terrein te leveren, waar lokale rekenkamers en vooral ook gemeenteraden hun voordeel mee kunnen doen.

Onderzoek gemeentelijk beleid t.a.v. financiële reserves

De gemeente Maastricht kent grosso modo twee soorten reserves:

1. algemene reserves (ultimo 2012 € 25 miljoen);
2. bestemmingsreserves (ultimo 2012 € 243 miljoen).

Het verschil tussen beide is dat de raad aan de bestemmingsreserve een doelstelling heeft gegeven, zoals bijvoorbeeld het doen van een bepaalde investeringen of het realiseren van een kwaliteitsimpuls voor de organisatie, terwijl de algemene reserve geen specifieke doelstelling heeft. In de praktijk kunnen zich twee knelpunten voordoen bij de kaderstelling en controle door de raad ten aanzien van reserves:

1. Omvang, bestedingspatroon en doelstelling van de bestemmingsreserve zijn onvoldoende uitgewerkt: als niet duidelijk is waarvoor de reserve is bedoeld, en wanneer welk bedrag gaat worden ingezet, vermindert dat de transparantie van de P&C-documenten en kan dat tot ondoelmatig handelen leiden.
2. Er ontbreekt een visie op de inzet van reserves: het is van belang dat de raad inzicht heeft in de lange termijn effecten van financiële keuzes die gemaakt worden en deze ook kan betrekken in de afweging over het instellen van individuele reserves. Een nota reserves en voorzieningen kan hierbij een belangrijk hulpmiddel zijn.

De rekenkamer kan de raad behulpzaam zijn bij het analyseren van deze mogelijke knelpunten en het aanreiken van concrete aanbevelingen voor verbetering.

Onderzoek vastgoedbeleid

Het gemeentelijk vastgoed kan gesplitst worden in maatschappelijk en overig vastgoed. Het huidige beleid is vastgelegd in de Kadernota grond- en vastgoedbeleid Maastricht 2012. Uitgangspunt daarin is dat het maatschappelijk vastgoed kostendekkend wordt geëxploiteerd. De huidige boekwaarde van het vastgoed ligt rond € 230 miljoen, waarbij ruim de helft betrekking heeft op de onderwijsgebouwen en twee grote gemeentelijke gebouwencomplexen (Mosae Forum en Randwycksingel). De programmering van de huisvesting gebeurt naar beleidsveld (op basis van beleidsprogramma's), en wordt uitgewerkt in spreidingsplannen. De gemeentelijke beleidslijn is om het maatschappelijk vastgoed in eigendom te hebben. In de jaren tachtig zijn delen van dit vastgoed geprivatiseerd of in aparte entiteiten ondergebracht (zoals het zwembad in de N.V. Dousberg en de clubgebouwen voor sport). De negatieve ervaring met de kwaliteitsontwikkeling van dit vastgoed op lange termijn is voor de gemeente één van de redenen om het vastgoed in eigen hand te houden en ook weer terug te krijgen.

In het onderzoek zal gekozen worden voor één van de volgende drie invalshoeken:

1. De doeltreffendheid van het Maastrichtse vastgoedbeleid: wat zijn de doelen, worden die gehaald en hoe kan het beter?
2. De doelmatigheid van het beheer en onderhoud van het Maastrichtse vastgoed. Een dergelijk (technisch)onderzoek zou mogelijk gedeeltelijk uitbesteed moeten worden.
3. De doeltreffendheid en doelmatigheid van het vastgoedbeleid en – beheer op een specifiek deelterrein (zoals onderwijs of cultuur). Vragen die hierbij horen zijn hoe het beleid wordt vertaald in de huisvestingsprogrammering, hoe aanbod en vraag op elkaar worden afgestemd en waar de financiële risico's liggen.

Daarnaast wil de rekenkamer ook enige ruimte houden op de onderzoeksagenda om in te kunnen gaan op een verzoek uit de gemeenteraad of de bevolking om een onderzoek naar actuele onderwerpen te doen.

Maastricht, maart 2014

Prof. dr. Klaartje Peters (voorzitter)